

Князь Святослав Володимирович,
д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри екологічної політики та менеджменту природоохоронної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна);

Косовська Віра Василівна,
аспірант кафедри екологічної політики та менеджменту природоохоронної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)

ОБҐРУНТУВАННЯ ФУНКЦІЙ ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ВИДІВ РЕСУРСІВ

Авторами статті вперше в економічній науці введено поняття «трансферна система» і розкрито його сутність із позиції функціонального підходу. Конкретизація функцій трансферних систем підприємств є аргументацією актуальності їх розвитку, доведенням важливості поглиблення теоретичних і методичних положень щодо формування і вдосконалення цих систем упродовж всього життєвого циклу підприємства. Використання у категоріально-понятійному апараті сучасного менеджменту поняття «трансферна система» сприяє усуненню протиріч і неоднозначностей, що досі мали місце у зв'язку із використанням у різних значеннях понять, пов'язаних із категорією «трансфер».

Ключові слова: трансферна система, ресурси, функції системи, види ресурсів, постачання.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Трансферна система як підсистема загальної системи управління підприємством призначена для створення організаційної та інформаційної підтримки трансферу ресурсів різного виду. Саме трансферна система акумулює інформацію про необхідний обсяг сировинних, енергетичних, трудових та інших ресурсів для забезпечення нормального протікання виробничого та інших технологічних процесів. Інформація повинна акумулюватись із урахуванням особливостей та характеристик різних видів ресурсів, ціни на них, динаміки змін необхідних обсягів і резервів, ув тому числі із врахуванням розвитку підприємства, особливостей і тенденцій товарних ринків, а також рівня і можливостей використання науково-технічних розробок у галузі технологій та управління виробництвом. У сукупності це впливає на промислову та господарсько-виробничу політику і умови функціонування підприємства та його економічні показники. Формування сильного фінансово-промислового комплексу є основним завданням кожної країни світу, оскільки його показники залежать від результативності виробничої діяльності кожного підприємства. Одним із резервів успішного функціонування підприємств є розроблення та впровадження трансферної системи.

Результат застосування трансферної системи для потреб підприємства в значній мірі залежатиме від покладених на неї функцій та її узгодженої взаємодії з системою управління. У зв'язку з цим трансферна система повинна формуватися на основі функціонального підходу. Як наслідок, важливою задачею під час побудови трансферної системи є визначення функцій для кожної складової та системи в цілому, а також побудови її функціональної структури.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Система управління підприємством є досить розгалуженим утворенням, яке охоплює конкретні підсистеми, серед яких

важливу роль відіграє трансферна система. Функції загальної системи управління підприємствами досить глибоко розглядають як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема О. Кузьмін [9], Р. Дафт [6], Н. Голубецька [7], М. Мексон, М. Альберт, Ф. Хедоурі [10], М. Бурмака, Т. Бурмака [3]. У їх працях виділено такі найважливіші функції управління як планування, організація, мотивація та контроль. Крім того, вони виділяють функції прогнозування, регулювання, координації та лідерства.

Питання трансферу розглядають у своїх працях такі науковці: Дж. Грейсон [5], Л. Стіл [14], В. Рапопорт [11], Г. Хемел [13], Е. Авраменко [1], О. Андросова [2], В. Верба [4], І. Кузнецова [8], Е. Смірнов [12], які зробили значний вклад у розвиток трансферу технологій інновацій, вивчення теоретичних засад методології та комерціалізації трансферу, а також впливу трансферу технологій на конкурентоспроможність та ефективність діяльності підприємств. Виконаний аналіз літературних джерел підтверджує відсутність досліджень щодо сутності трансферної системи підприємства та функцій, які вона повинна виконувати.

Не вирішені раніше питання, що є частиною загальної проблеми. Трансферна система як підсистема загальної системи управління підприємством науковцями не розглядалася, тому виникло важливе наукове завдання її створення та визначення основних функцій на основі загальних принципів проведення наукових досліджень.

Мета статті полягає в обґрунтуванні та визначенні основних функцій трансферу окремих видів ресурсів і трансферної системи підприємства в цілому.

Основний матеріал. Для розв'язання поставленого вище наукового завдання формування функцій трансферної системи виникає потреба врахувати особливості об'єктів трансферної системи, до яких, перш за все, відносяться основні види ресурсів (рис. 1). Лише шляхом максимального врахування характеристик та особливостей трансферу окремих видів ресурсів, які використовує підприємство, та їх значення в загальному процесі виробництва можна сформувати трансферну систему, що здатна виконувати задані функції. Необхідно відзначити, що спільність функцій трансферу окремих ресурсів лише полегшує процес формування основних функцій системи в цілому.

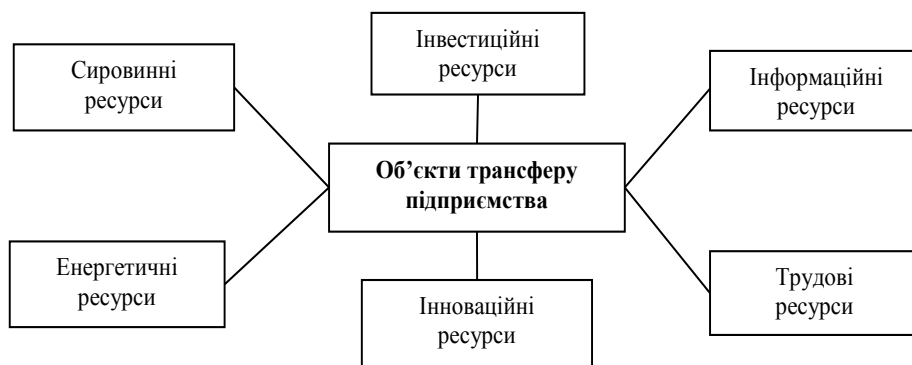

Рисунок 1 – Види ресурсів підприємства як об'єктів трансферу

Функціональна структура трансферної системи в значною мірою залежить від наявності та характеру зовнішніх і внутрішніх зв'язків у межах і поза межами

підприємства. Очевидно, що приватні підприємства є менш залежними від держави, тому можуть мати ширші виробничо-комерційні зв'язки із закордонними суб'єктами на основі угод з урахуванням законодавчої бази обох країн, а державні підприємства переважно функціонують у межах державних програм, тому мають обмежену автономію. Це суттєво впливає на структуру і функціональність трансферної системи.

Ефективність функціонування трансферної системи технологічного процесу залежить від найважливіших параметрів та характеристик як окремого технологічного процесу, так і виробництва в цілому. Технологічні схеми і лінії, що використовуються для реалізації технологічних процесів, які є компонентами підприємства, переважно автоматизовані, що суттєво впливає на виробничі показники діяльності підприємства. З іншого боку, вони пов'язані з контрагентами підприємства, які певним чином впливають на цю систему.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що трансферна система підприємства призначена для організації та контролю оптимального переміщення сировинних, енергетичних, трудових та інших ресурсів, а також продукції, у тому числі напівфабрикатів, у межах підприємства і поза його межами з метою підвищення рівня показників економічного розвитку підприємства.

Формування та визначення функцій трансферної системи підприємства вимагає також аналізу особливостей і характеристик основних ресурсів як об'єктів трансферу, які використовує підприємство. Такий аналіз дозволяє врахувати і максимально охопити найважливіші особливості виробництва, що допоможе збудувати структуру трансферної системи, яка б функціонально задовольняла конкретні вимоги її ефективності.

Найважливіші функції трансферної системи стосовно окремих видів ресурсів наведені на рис. 2, з якого видно, що трансферна система відносно вказаних ресурсів виконує певною мірою однакові функції. Проте, подальший детальний аналіз особливостей і характеристик зазначених ресурсів показує відмінність подібних функцій між собою.

Види сировинних ресурсів залежать від виду готової продукції, яка виробляється підприємством. Наприклад, нафтопереробні підприємства використовують лише сиру нафту як найважливішу сировину, а кількість готових продуктів чи напівфабрикатів є значно більшою. Металургійні підприємства, крім залізної руди, потребують значної кількості вугілля і кисню та виробляють лише чавун, а процес перероблення вторинної сировини вимагає такого сировинного ресурсу як металобрухт. Більшість машинобудівних підприємств використовують широкий асортимент металопрокату, при цьому їх готова продукція характеризується широким асортиментом.

На етапі пошуку сировинних ресурсів акумулюється статистична інформація про їх джерела, а також кількість і якість цих ресурсів. Для забезпечення оптимальної реалізації технологічного процесу важливою є якість сировинних ресурсів, їх обсяг та місце розташування, а також витрати на видобування та мінімальні витрати на перевезення. До найважливіших якісних показників сировинних ресурсів належать такі, як концентрація основного компоненту, його фізична і хімічна чистота. Урахування характеристик і параметрів сировинних ресурсів дозволяє здійснити їх об'єктивну оцінку та визначити вартість і передбачити витрати, пов'язані з переміщенням сировини згідно з договорами та угодами, що є юридичною основою її трансферу. Крім того, у цих документах необхідно відзначити, яка зі сторін здійснюватиме логістичні операції а також процес збагачення сировинних ресурсів, що відчутно впливає на їх кінцеву

ціну. Для підвищення надійності та тривалості постачання сировинних ресурсів підприємства доцільно укласти довгострокові договірні угоди не лише з одним постачальником, а з кількома одночасно, що забезпечує достатню надійність постачання. В укладених договорах необхідно передбачити якість сировинних ресурсів, яку потрібно підтвердити за її основними параметрами шляхом визначення якісних показників цих сировинних ресурсів компетентними спеціалістами чи лабораторіями, які мають на це сертифікат і здатні нести відповідальність за свої висновки.

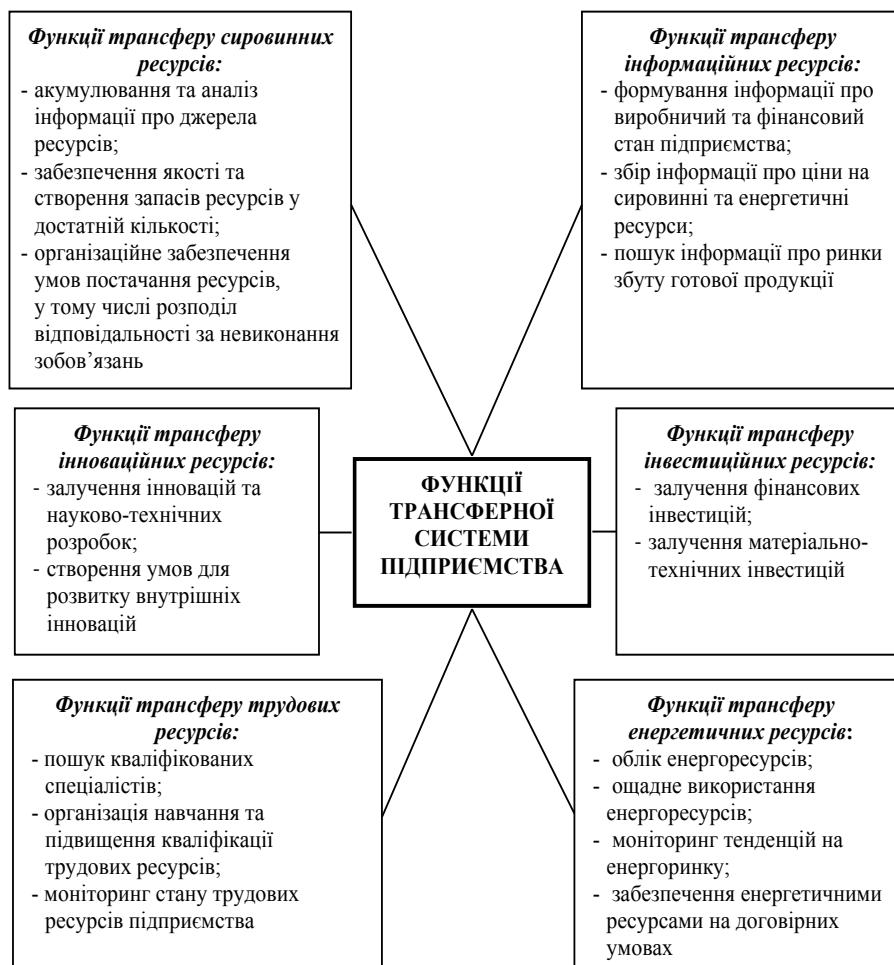

Рисунок 2 – Функціональна структура трансферної системи підприємства, (розроблено авторами)

Таким чином, до функцій трансферної системи сировинних ресурсів належить віднести:

- створення бази даних про джерела сировинних ресурсів;
- пошук сировинних ресурсів необхідної якості та створення їх оптимальних

резервів для забезпечення неперервного технологічного процесу;

– організація використання технологічних відходів у допоміжному виробництві, а також їх нагромадження з метою подальшого перероблення;

– укладання договорів з урахуванням термінів, ритмічності й надійності постачання в необхідних обсягах, а також умов розрахунків, у тому числі у випадках форс-мажорних обставин.

Крім того, в угоді часто передбачають логістичні умови постачання сировини.

Енергетичні ресурси, до яких відносяться електрична і теплова енергія, вода, стиснене повітря та інші види енергоносіїв, є одними з найважливіших, оскільки без них неможливе жодне виробництво. Усі існуючі підприємства незалежно від виду діяльності споживають найбільше електричної енергії, яку отримують від електропостачальних компаній, зокрема обласних енергетичних об'єднань або підприємств. Значна кількість технологічних процесів вимагає використання теплової енергії, яка може закуповуватися від зовнішніх постачальників або вироблятися власними джерелами. У зв'язку з дефіцитом природного газу підприємства вдосконалюють технологічні процеси з метою мінімізації потреб газу і за можливості заміни його іншими енергоносіями. Великі підприємства (комбінати, нафтопереробні підприємства, шахти і т.п.), що володіють вторинними енергоносіями, будують власні джерела електричної та теплової енергії, якими частково або повністю покривають потреби власного виробництва. Останнім часом підприємства, особливо за кордоном, почали використовувати гідравлічні, вітрові та сонячні електростанції, які мають безмежні запаси відновлювальних джерел енергії.

Щодо джерел водних ресурсів, то значна кількість підприємств їх отримує від систем зовнішнього водопостачання, через що ці ресурси є порівняно дорогими, проте деякі підприємства намагаються використовувати більш дешеві джерела водних ресурсів – місцеві озера, ставки, річки, джерела, а також артезіанські колодязі навіть з обмеженим об'ємом води, що дозволяє скоротити витрати на водні ресурси.

Сучасні підприємства повністю відмовилися від рідких видів палива (нафтопродуктів) як одного з виду енергоносіїв.

Найважливішими вимогами до енергоресурсів є показники якості та надійності, тобто безперервність їх постачання в необхідних обсягах. З цією метою між підприємством та постачальником укладається юридична угода, у якій вказується встановлена потужність споживача, що може бути приєднана до системи електропостачання. Таким документом є технічні умови, які видає постачальник електричної енергії.

Із урахуванням цього доцільно сформувані такі функції трансферу енергетичних ресурсів, які б враховували не лише залучення сторонніх, а й забезпечували зацікавленість підприємства в трансфері власних ресурсів іншим споживачам і особливо оптимальне та ощадне використання енергоресурсів на власному підприємстві, що значно знизить собівартість продукції. Це вимагає створення системи повного обліку всіх видів енергоресурсів, контролю їх якості і обсягів, що дозволило б постійно вдосконалювати технологічні процеси для забезпечення мінімального їх споживання.

Отже, функціями трансферу енергетичних ресурсів є:

– облік усіх видів власних і залучених енергетичних ресурсів за допомогою технічних засобів (облікової апаратури). Крім того, доцільно розробити систему внутрішнього обліку перерозподілу енергоносіїв між підрозділами підприємства,

що дозволить мінімізувати їх витрати;

- розроблення заходів з економії енергетичних ресурсів на всіх етапах діяльності підприємства, а не лише на основних технологічних процесах, шляхом залучення та впровадження інновацій;

- створення і впровадження жорсткого режиму споживання всіх видів енергоресурсів та забезпечення дотримання цього режиму за рахунок організаційно-фінансових заходів, що базуються на методах преміювання та інших способах заохочення за дотримання режиму енергоощадності;

- контроль за ситуацією та тенденціями на енергоринках, що дозволить залучити нові чи замінити на дешевші джерела енергоресурсів;

- документальне оформлення всіх видів відносин між енергопостачальниками і споживачами на взаємовигідних умовах шляхом укладання довготермінових угод із урахуванням можливих змін вартості енергоносіїв на зовнішньому і внутрішньому ринках.

Промислові підприємства успішно функціонують завдяки наявності відповідного складу трудових ресурсів, що характеризуються постійною динамікою зміни кількості працівників, спричиненою як зміною характеру виробництва, так і вдосконаленням технічного оснащення технологічних процесів, а також оплатою праці й соціального забезпечення. Усі трудові ресурси підприємств можна розділити на окремі категорії, серед яких найчисельнішою є група, зайнята безпосередньо у виробництві продукції. Вона становить приблизно 70% від усієї чисельності працюючих. Наступну групу трудових ресурсів складає середня та верхня ланка інженерно-технічних працівників, які мають у переважній більшості вищий рівень кваліфікації і виконують функції організаторів технологічних процесів. Крім зазначених, існує група працівників, які забезпечують управління підприємством і відповідають за планування його діяльності, контроль за виконанням планів, розробляють стратегію виробничої політики підприємства з урахуванням промислової політики держави. Кількісно це є найменш чисельна група, яка утворює управлінський апарат.

Згідно з трудовим законодавством щорічно частина працівників звільняється у зв'язку з пенсійним віком, професійними захворюваннями та згідно із завершенням трудових угод чи контрактів, що вимагає їх поповнення за рахунок молодих спеціалістів відповідного рівня кваліфікації. Виконання покладених функцій від моменту їх зарахування на посади є неможливим через особливості функцій, що виконуються ними на даному підприємстві. Це вимагає їх адаптації шляхом стажування, практики та проходження випробувального терміну. Цей процес інколи є достатньо «болючим» для підприємства, оскільки низький рівень кваліфікації нового персоналу призводить до погіршення якості готової продукції або її недовипуску чи навіть браку. Більш вигідною є форма залучення працівників із підприємств, на яких використовуються аналогічні технологічні процеси, при цьому ці працівники мають досвід забезпечення технологічних процесів та обслуговування обладнання. У цьому випадку вимагається об'єктивна оцінка рівня їх кваліфікації, і відповідно, рівня оплати праці. Культура обслуговування та рівень забезпечення значною мірою залежать від кваліфікації всіх груп трудових ресурсів, підвищення якої переважно відбувається шляхом перепідготовки у вигляді стажування на робочому місці, підвищення кваліфікації або перекваліфікації, проходження курсів не лише за межами підприємства, але й силами внутрішніх ресурсів. Крім того, важливим способом покращення рівня кваліфікації є залучення відомих спеціалістів із провідних навчальних закладів.

Таким чином, функціями трансферу трудових ресурсів є:

- пошук інформації про спеціалістів необхідної кваліфікації та вищі навчальні заклади, що готують спеціалістів за даним напрямом;
- забезпечення перекваліфікації працівників у зв'язку з впровадженням інновацій та розширенням виробництва на підприємстві;
- вибір найбільш ефективних форм залучення трудових ресурсів на підприємство;
- створення необхідних соціально-економічних та організаційних умов для забезпечення зростання продуктивності та ефективності праці.

Для успішного функціонування промислового підприємства мають велике значення інформаційні ресурси, які дозволяють швидко і оперативно реагувати на зміни не лише у сфері виробництва, а й на ринках сировинних, трудових, енергетичних ресурсів та збуту готової продукції. Переважно ця інформація має винятково галузевий і комерційний характер, проте частина інформації має закритий характер, витік якої здатний нанести чималу шкоду підприємству. Інформація поділяється на внутрішню та зовнішню, при цьому може стосуватися всього колективу, окремої групи працівників, або обмеженого кола осіб. Інформаційні ресурси підприємства формуються у вигляді наказів, розпоряджень і повідомлень у письмовій чи усній формі залежно від їх важливості та актуальності.

Інформація як ресурс передається за допомогою різних засобів, зокрема: Інтернету, телефону, внутрішнього радіо і телевізійної системи оповіщення, письмових оголошень, загальних чи локальних зборів колективу тощо. Важливими показниками інформаційних ресурсів є оперативність, точність, змістовність, продуманість. З іншого боку, зовнішні інформаційні ресурси вимагають перевірки їх достовірності і відповідності нормативно-правовій базі, а також зацікавленості і користі для підприємства. Особливо це стосується різних видів ресурсів, ринків збуту, зокрема нових, ситуації в банківській системі і т.п. Досить часто інформаційний ресурс отримують з виробничих нарад, конференцій, міжнародних зустрічей і т.п., де певні наміри чи зацікавлені дії зафіксовані лише на декларативному рівні, хоча виглядають досить перспективними. Звідси і випливають функції трансферу інформаційних ресурсів, що полягають у:

- зборі статистичної та аналітичної інформації про поточний виробничий і фінансовий стан підприємства з метою планування і прогнозування його діяльності;
- систематизації даних за всіма підрозділами підприємства (бухгалтерія, фінанси, кадри, виробництво, склад, збут);
- забезпеченні швидкого обміну інформацією у вигляді звітів.

Інвестиційні ресурси є надзвичайно важливими в періоди переорієнтації підприємства на нові види продукції чи його розширення. Існує кілька способів залучення інвестицій, але інвестування можливе за умови позитивного інвестиційного клімату, коли інвестиції забезпечать швидку окупність та повернення вкладених коштів. Однією з основних функцій трансферу інвестицій є формування і презентація економічно привабливого інвестиційного проекту для інвестора про підприємство, його виробничі можливості та асортимент продукції з метою зацікавлення і переконання інвестора в майбутній перспективі.

На сучасному етапі для економічного зростання підприємства важливе значення має застосування інновацій, до яких відносять: науково-технічні ідеї, винаходи і відкриття, нові технічні та технологічні розробки, нове технологічне обладнання та процеси, раціональні пропозиції тощо. При цьому вони бувають власними та залученими.

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

У реалізації інновацій важлива роль належить трансферу, основними функціями якого є:

- формування плану інноваційного проекту;
- аналіз власних інноваційних можливостей підприємства та напрямків його розвитку з врахуванням кадрового, виробничого, технологічного та фінансового забезпечення;
- залучення інновацій шляхом: передачі патентів на винаходи, патентного ліцензування, передачі технологічної документації, інжинірингу, залучення результатів досліджень і розробок науковими колективами та підприємствами тощо.

На основі вищенаведених характеристик та особливостей трансферу окремих видів ресурсів доцільно виділити такі основні функції, які повинна виконувати трансферна система підприємства:

1. Організація, контроль та реєстрація переміщення сировинних ресурсів, напівфабрикатів, продукції незавершеного виробництва та готової продукції на підприємстві.
2. Пошук та залучення необхідних видів енергетичних ресурсів, а також забезпечення контролю за їх оптимальним споживанням з метою мінімізації їх обсягу на потреби основного та допоміжного виробництва.
3. Організація переміщення та оптимального розподілу трудових ресурсів підприємства.
4. Створення і використання власних та залучення сторонніх інноваційних розробок, науково-технічних досягнень і нових технічних рішень шляхом моніторингу та вивчення ринку інновацій.
5. Організація залучення інвестиційних ресурсів з метою розвитку та підвищення економічної ефективності підприємства.
6. Забезпечення вчасного обміну інформацією про переміщення сировинних, трудових, фінансових та інших видів ресурсів, напівфабрикатів та готової продукції.

Висновки. На основі аналізу публікацій виявлено основні функції управління підприємством, які є базовими, однак не всі вони можуть бути використані в трансферних системах через специфіку її функціонування. Детальний огляд процесу трансферу ресурсів дозволив сформулювати функції трансферу окремих видів ресурсів і на цій основі найважливіші функції, які повинна виконувати трансферна система. У процесі діяльності підприємства основні функції управління та трансферної системи є тісно пов'язаними, при цьому їх узгоджена взаємодія повинна сприяти отриманню високих фінансово-економічних показників підприємства.

Подальші дослідження будуть спрямовані на оцінювання впливу найважливіших функцій трансферної системи на ефективність управління підприємством.

1. Авраменко Е.С. Международный трансферт управленческих технологий и глобализация мировой экономики / Е.С. Авраменко // Известия Уральского государственного университета. – 2004. – №29. – С. 22-30.

2. Андросова О.Ф. Трансфер технологий как инструмент реализации инновационной деятельности : монография / О.Ф. Андросова, А.В. Череп. – К. : Кондор, 2007. – 356 с.

3. Бурмака М.М. Управление развитием предприятия (на примере предприятий строительной отрасли) : монография / М.М. Бурмака, Т.М. Бурмака. – Харьков : ХНАДУ, 2011 – 204 с.

4. Верба В.А. Аналитическая оценка управленческих технологий развития украинских предприятий / В.А. Верба, О.М. Гребешкова // Актуальные проблемы экономики. – 2010. – №5. – С. 52-59.

5. Грэйсон Дж.К. Американский менеджмент на пороге XXI века / Дж.К. Грэйсон, К. О'Делл ; пер. с англ. ; предисл. Б.З. Мильнер. – М. : Экономика, 1991. – 319 с.
6. Дафт Р.Л. Менеджмент / Р.Л. Дафт. – СПб. : Питер, 2003. – 832 с.
7. Инновационный менеджмент логистических систем : коллективная монография / отв. ред. д.э.н., проф. Н.П. Голубецкая. – СПб. : Издательство Санкт-Петербургской академии управления и экономики, 2010. – 368 с.
8. Кузнецова І. Визначення сутності дефініції «технологія управління» / І. Кузнецова // Вісн. Київ. нац. торг.-екоп. ун-ту. – 2009. – №1. – С. 55-62.
9. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту : підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2003. – 416 с.
10. Мексон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мексон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1998. – 800 с.
11. Рапопорт В.Ш. Диагностика управления: практический опыт и рекомендации / В.Ш. Рапопорт. – М. : Экономика, 1988. – 127 с.
12. Смирнов Э.А. Управленческие технологии как объект функционального аудита / Э.А. Смирнов // Менеджмент в России и за рубежом. – 1998. – №6. – С. 28-32.
13. Хэмел Г. Стратегическая гибкость / Г. Хэмел, К.К. Прахалад, Г. Томас, Д. О'Нил ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2005. – 384 с.
14. Steele L.W. Managing technology: The strategic view / Lowell W. Steele. – New York : St. Louis : McGraw-Hill Company, 1989. – 384 p.

1. Avramenko, E.S. (2004). Mezhdunarodnyi transfert upravlencheskikh tehnolohii i hlobalizatsiia mirovoi ekonomiki [The international transfer of management technologies and the globalization of the world economy]. *Izvestiia Uralskoho gosudarstvennogo universiteta – News of the Ural State University*, 29, 22-30 [in Russian].
2. Androsova, O.F., & Cherep, A.V. (2007). *Transfer tekhnolohii yak instrument realizatsii innovatsiinoi dialnosti [Technology transfer as a tool for innovation implementing]*. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
3. Burmaka, M.M., & Burmaka, T.M. (2011). *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva (na prykladi pidpriemstv budivelnoi haluzi) [Management of company development (on example of construction enterprises)]*. Kharkiv: KhNADU [in Ukrainian].
4. Verba, V.A. (2010). Analitychna otsinka upravlinskykh tekhnolohii rozvytku ukrainskykh pidpriemstv [Analytical assessment management technologies of Ukrainian enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 5, 52-59 [in Ukrainian].
5. Graison, Dzh.K., & O'Dell, K. (1991). *Amerikanskii menedzhment na porohe XXI veka [American management on the threshold of XXI century]*. (B.Z. Milner, Trans.). Moscow: Ekonomika [in Russian].
6. Daft, R.L. (2003). *Menedzhment [Management]*. Spb.: Piter [in Russian].
7. Golubeckaia, N.P. (2010). *Innovatsionnyi menedzhment lohisticskikh sistem [Innovative management of logistics systems]*. SPb.: Izdatelstvo Sankt-Peterburhskoi akademii upravleniia i ekonomiki [in Russian].
8. Kuznetsova, I. (2009). Vyznachennia sutnosti defynitsii «tekhnohohiia upravlinnia» [Determination of essence of the definition of «management technology»]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhivno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of Kyiv National Trade and Economic University*, 1, 55-62 [in Ukrainian].
9. Kuzmin, O.Ye., & Melnyk, O.H. (2003). *Osnovy menedzhmentu [Principles of Management]*. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
10. Mekson, M.H., Albert, M., & Hedouri, F. (1998). *Osnovy menedzhmenta [Principles of Management]*. Moscow: Delo [in Russian].
11. Rapoport, V.Sh. (1998). *Diahnostika upravleniia: prakticheskii opyt i rekomendatdii [Diagnosis control: experience and recommendations]*. Moscow: Ekonomika [in Russian].

12. Smirnov, E.A. (1998). Upravlencheskiiie tehnologii kak obekt funktsionalnoho audita [Management technologies as an object of functional audit]. *Menedzhment v Rossii i za rubezhom – Management in Russia and abroad*, 6, 28-32 30 [in Russian].

13. Hemel, G., Prahalad, K., Tomas, G., & O'Nil, D. (2005). *Stratehicheskaia hibkost [Strategic flexibility]*. Spb.: Piter [in Russian].

14. Steele, L.W. (1989). *Managing technology: The strategic view*. New York: St. Louis : McGraw-Hill Company [in English].

С.В. Князь, д-р экон. наук, доцент, заведующий кафедрой экологической политики и менеджмента природоохранной деятельности, Национальный университет «Львовская политехника» (г. Львов, Украина);

В.В. Косовская, аспирант кафедры экологической политики и менеджмента природоохранной деятельности, Национальный университет «Львовская политехника» (г. Львов, Украина)

Обоснование функций трансферной системы предприятия на основе анализа основных видов ресурсов

Авторами статьи впервые в экономической науке введено понятие «трансферная система» и раскрыто его сущность с позиции функционального подхода. Конкретизация функций трансферных систем предприятий является аргументацией актуальности развития этих систем, доведением важности углубления теоретических и методических положений по их формированию и совершенствованию в течение всего жизненного цикла предприятия. Использование в категориально-понятийном аппарате современного менеджмента понятия «трансферная система» способствует устранению противоречий и неоднозначностей, которые до сих пор имели место в связи с использованием в различных значениях понятий, связанных с категорией «трансфер».

Ключевые слова: трансферная система, ресурсы, функции системы, виды ресурсов, снабжение.

S.V. Kniaz, Doctor of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Ecological Politics and Environment Protection Management, Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine);

V.V. Kosovska, PhD Student of the Department of Ecological Politics and Environment Protection Management, Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine)

Enterprise's transfer system functions justification based on the analysis of main resources

The aim of the article. The aim of the article is to ground and to determine the main transfer functions of the separate types of resources and transfer system of an enterprise in total.

The results of the analysis. To solve the scientific task of the transfer system function formation there appears a need to take into consideration peculiarities of transfer system objects including first of all the main types of resources: raw materials, power supply, labour reserves, information, investment and innovative ones. Only by means of maximum taking into consideration the transfer characteristics and peculiarities of certain types of resources used by an enterprise as well as their meaning in general production process there is possible to form a transfer system for performing certain functions. Community of transfer functions of separate resources only makes easier the process of forming the main system functions in total.

The functional structure of the transfer system is largely dependent on the presence and nature of external and internal relations within and outside the enterprise.

Effectiveness of technological process transfer system operation is defined by the most important parameters and characteristics both of separate technological process, and production in general. Technological charts and lines used to implement technological processes, which are components of the enterprise, are automated. They are connected with contracting companies which in some way affect this system.

The carried out studies suggest that the company transfer system is designed to organize and control

the ultimate movement of raw materials, energy, labour and other resources and products, including semi-finished products within the enterprise and beyond, in order to improve the economic performance of the enterprise.

Designing and defining the functions of the company transfer system also requires analysis of features and characteristics of basic resources, acting as transfer objects, used by the company. Such an analysis allows taking into account and covering the most important features of production, which will help to build the transfer system structure that would functionally meet the specific requirements of efficiency.

Thus, the most important functions of the enterprise transfer system are as follows:

1. Organization, control and registration of movement of raw materials, semi-finished, work-in-progress and finished products within the enterprise.
2. Finding and incorporating the necessary energy resources, and ensuring ultimate control over their consumption in order to minimize their amount for the needs of the main and auxiliary production.
3. Organization of movement and optimal allocation of human resources of the enterprise.
4. Creation and use of own and outsourced innovative developments, scientific and technological advances, and new technical solutions by monitoring and researching the innovation market.
5. Attraction of investment resources for development and improvement of economic efficiency of the enterprise.
6. Ensuring timely exchange of information on the movement of raw materials, labour, financial and other resources, semi-finished, and finished products.

Conclusions and directions of further researches. Thus, analysis of resources transfer process allowed us to form transfer function of certain types of resources and on this basis the most important features which transfer system should perform. During the work of an enterprise the main functions of management and transfer system are closely related, while their coordinated interaction should facilitate high financial and economic performance of the company.

Further studies will be aimed at assessment of the impact of transfer system functions on the effectiveness of enterprise management.

Keywords: transfer system, resources, system functions, resources types, support.

Отримано 28.04.2015 р.